

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Vojtěcha Vaňka, konané dne 7. září 2011.

Téma práce: „Oltářní fundace kutnohorských měšťanů v předhusitské době“

Přítomní: Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc. (předsedkyně)
Prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc. (školitel)
Prof. PhDr. Zdeňka Hledíková, CSc.
Prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D.
Doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.
Doc. PhDr. Jiří Kejř, CSc. (oponent)
Doc. PhDr. Pavel Krafl, Dr. (oponent)

Předsedkyně komise prof. Marie Bláhová zahájila obhajobu a představila přítomným kandidáta.

Školitel prof. Ivan Hlaváček představil doktoranda a seznámil komisi s uchazečem a jeho dizertační prací.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací, přednesl její základní teze a vymezil problémové okruhy. Sdělil zejména následující: Práce navazuje na sociálně-historické chápání fundací, jak bylo formulováno německými badateli, a zaměřuje se na kvantitativní výzkum fundační aktivity kutnohorských měšťanů v předhusitském období. Fundace, které se svým trvalým charakterem odlišují od ostatních zbožných darů, hrály ve středověku roli spojnice mezi živými a mrtvými, vytvářely trvalý vztah mezi fundátorem a společností. Jednalo se např. o klášterní fundace, ale i liturgické memorie apod. Známé fundace v Kutné Hoře sestávají vlivem stavu pramenné základny především z oltářů a kaplí. Doktorand pojednal o rozložení fundací ve zvolené oblasti v prostoru i čase, o vzájemných vztazích kutnohorských chrámů k farním kostelům v okolí města, o rozložení oltářních fundací a jejich koncentraci v sakrálních stavbách v Kutné Hoře, jejichž hlavním centrem se stal v té době nový chrám Těla Kristova a sv. Barbory. Poté nastínil společenské postavení jak fundátorů, tak i vykonavatelů odkazu a dodatečných držitelů patronátu, a věnoval se rovněž motivaci fundátorů. Zajímavým specifikem Kutné Hory bylo mj. to, že mezi fundátory byla početná skupina měšťanů, kteří neměli žádný vztah k městské radě, a také vysoký poměr žen, jejichž pravděpodobnou motivací byla především zbožnost. Ojedinelým jevem je, že se v Kutné Hoře nepodařilo doložit fundace městské rady. Kandidát zmínil rovněž pramennou bázi, z níž čerpal údaje pro svou práci, s těžištěm v tzv. erekčních knihách pražského arcibiskupství, a pojednal o problematice terminologie používané v těchto zdrojích.

Poté oponenti doc. Jiří Kejř a doc. Pavel Krafl přednesli závěry svých posudků.

Kandidát Vojtěch Vaněk se vyjádřil k posudkům oponentů. Zdůraznil, že se jedná o téma, které otevírá mnoho otázek a jeho složitost se odráží také v tom, že každý badatel k němu přistupuje jinak a s použitím jiných metod. Poděkoval oponentům za drobné připomínky k práci a nastínil variabilitu a snadnou zaměnitelnost některých pojmů v souvislosti s jejich nejasným použitím v pramenech.

Diskuze:

Prof. Hledíková zdůraznila, že se jedná o první syntetickou práci na toto téma v českém prostředí, která je výsledkem vynikajícího výzkumu a zároveň je dobře uplatnitelná, a podtrhla důležitost podobného bádání pro další jednotlivá města. Promluvila o specifikách Kutné Hory oproti pražskému měšťanskému prostředí (např. absenci přechodu patronátních práv na městskou radu) a vznesla dotaz na souvislost Petra z Písku s fundací oltáře ve

vyšehradském chrámu a prostředím panovnického dvora. Kandidát potvrdil, že Petr z Písku měl vazby na panovnický dvůr prostřednictvím úřadu královského mincmistra. Tyto vazby jsou zřejmé rovněž z jeho zájmu o kult Těla Kristova, v té době módní ve dvorském prostředí. Prof. Hlaváček se zajímal o to, kde se více realizovaly rody kutnohorsko-pražské. Kandidát vyjádřil pochybnost o jejich fundační aktivitě v Kutné Hoře s tím, že tyto rody se většinou jako fundátoři v Kutné Hoře neuplatňovaly, nebo jejich fundační aktivita není doložená v pramenech. Prof. Hlaváček se dále dotazoval na provázanost měst Kutné Hory, Kolína a Čáslavi. Kandidát odpověděl, že je znám pouze jeden případ, kdy fundátorem v Kutné Hoře byl kolínský měšťanský rod. Naopak kutnohorští měšťané se v několika případech stali fundátory v okolních městech. Doc. Kejř připomněl, že Kutná Hora se od jiných měst odlišuje i tím, že její územní rozvoj stále pokračoval, a pozitivně se vyjádřil ke grafům a mapkám města, které doprovázejí kandidátovu práci a tento stav velice dobře ilustrují. Kandidát poznamenal, že je třeba brát v potaz, že Kutná Hora byla jedním z největších producentů stříbra v Evropě a dynamičnost rozvoje města byla jistě určována také vysokým počtem a migrací obyvatelstva, řemeslníků a dělníků napojených na hornictví a zpracování stříbra.

Výsledky tajného hlasování:

Počet členů komise: 5

Kladných hlasů: 5

Komise navrhla udělit titul Ph.D.

Zapsala:

Mgr. Hana Štěříková

Podpis předsedkyně komise: